

upali, da bodejo oni izmed onih sedemindvajsetih (ali koliko je Vas tako srečnih), ki so v prvem plačilnem razredu. Saj je še v drugega in tretjega težko priti pri sedanji sistemi. Pri sedanjih razmerah ne odločujejo avanziranja zasluge ampak steča — protekcija.

Mnogo službenih let je učitelju — poguba! Če si star, ne dobiš službe, zato ker si star. Koliko je starih učiteljev z dvajsetimi do tridesetimi službenimi leti, kateri so še sedaj v IV. ali III. plačilnem razredu! Revež, kaj more on zato, da ni več mlad! Kdo se ozira na uspehe učitelja, na njegovo marljivost! Krajni šolski sveti, obstoječi večinoma iz četvorice kmetov (mnogokrat takih, ki še šole videli niso od znotraj) z župnikom na čelu, ti napravijo terno, ter jo predložé dež. šolskemu svetu. »Aut Caesar, aut nihil! Ta si sme jednega izmed onih treh odbrati, na one vzadaj za terno skoraj ne sme svojih očij obračati, sicer kliče krajni šolski svet, deželnega na odgovor!

Krajni šolski svet je toraj ona instanca, katera pravo za pravo odločuje oddajanje služeb in ker je pri krajnih šolskih svetih navadno župnik odločilna in merodajna oseba je usoda našega avanziranja v rokah župnika. Če si se temu ali pa kateremu izmed njegovih tovarišev zameril, nikdar ne kompetiraj, prihrani si bodeš 50 kr., katere drugod tako potrebuješ. In sedaj bi še radi nekateri — pa le nekateri — gospodje še več uplija imeli pri oddajnji učiteljskih služeb! — — — Takih razmer ni pri nobenem stanu! Take razmere ne smejo tudi pri nas več biti! Kaj bi

rekli gospodje župniki, ako bi jih za kako župnijo kmetje v terni morali predlagati in ako bi si jih izbirali kmetje? In vendar so župniki še bolj neposredno od njih plačani, kakor mi. Kakor tem, naj tudi nam deli službe višja oblast, katera je sposobna o delovanju učitelja prav soditi, brez ozira na predlog krajnega šolskega sveta. To moramo zahtevati vsi; pravico do te zahteve nam bode pripoznal vsakdo. Zato se mi čudno zdi, da se je učitelj, kateri je pri predzadnji deželni učiteljski konferenciji utemeljeval predlog, da naj se odvzame predlaganje učitelja krajnemu šolskemu svetu, v nekem slovenskem listu obdeloval na način, kakor bi bil Bog si ga vedi kako pregreho storil. Kar je on predlagal, to moramo vsi zahtevati. O našem avanziranju naj razsojajo ljudje, kateri morejo razsojati naše delovanje, kateri vedó ceniti delovanje učitelja, nikakor pa ne taki, ki »šole od znotraj niti videli niso«. Ta zahteva je pravična, vsak drug stan bi je stavil pri enakih okoliščinah. Ni prav torej, da se po dolgem času zopet sramoti učitelj, kateri ni nič drugega storil, kakor to, kar bi vsak v enakih okoliščinah. V zadostilo mu bodi zavest, da je delal v prid svojih tovarišev in da so mu ti hvaležni za to.

Zašel sem! Preiskovanje tega štiridesetaka zavedlo me je na stranska pota. Naj bode! K sklepu izrečem le željo, da bi kmalu mi bilo mogoče Vam poročati, da se je ta štiridesetak spremenil saj v petdesetak če ne v kaj večjega, ter da je pomagal zmanjšati kopo skrbi, katere tlačijo glavo učitelja, posebno učitelja-očeta.

Postojinski.

Književnost.

Letna šolska poročila. (Dalje.) Letna šolska poročila od 1 — 8, ki smo jih priobčili v zadnji številki, so vsa jednako urejena po notranji in tudi po vnanji obliki. Učenci oziroma učenke so razvrščeni v abecednem redu; samo odličnjaki so z debelim tiskom označeni; kateri otroci so bili »nesposobni« za bližnji višji razred oziroma oddelek, ni označeno.

To naredbo s pedagogiskega stališča s prepričanjem odobrujemo. V prvi vrsti je roditeljem in šoli mar, če se je kak otrok slabo učil in to roditelji izvedo po šolskem naznanilu (spričevalu). Čemu takega otroka ki v mnogih slučajih ni sam vzrok slabemu napredovanju, s posebnim tiskom v šolskih poročilih na javnost postavljati! Tudi starišem se tako ravnanje z otrokom nikakor ne dopada, posebno, ako so prepričani, da se je otrok prizadeval in trudil, da bi dobro »izdelal«, pa mu zaradi slabe glave ni bilo mogoče; otrok pa čestokrat zastran tega izgubi vse veselje do šole. Pripeti se tudi, da se učitelj zavoljo lokacije starišem zameri, češ, moj sin bi imel poprej biti, kakor N. i. t. d.

Naslednji dve poročili pod štev. 9. in 10. imata sicer otroke v abecednem redu, vendar so »nesposobni« posebej in s posebnim tiskom označeni. Te tudi ne odobrujemo iz zgoraj navedenih vzrokov. Ako je otrok poboljšljiv, ga tako »ožigosanje« ne more posebno vspodbujati k poboljšanju, nepoboljšljivi pa se bode še smejal ali celo bahal, da je drugače tiskan. —

9.) Letno poročilo Franc-Jožefove ljudske šole v Črnomlju. Število otrok 471. Za višji razred je sposobnih 21 + 15 + 31 + 42 + 39 + 33 + 30 + 42 + 37 = 290 (62%). Učiteljstvo: Jeršič Anton (nadučitelj), Vrbančič Miha (veroučitelj), Šetina Franjo, Clarici Rozalija, Perko Lavrencij, Štefančič Franjo. —

10.) Letno poročilo štirirazredne deške ljudske šole v Novem Mestu. Število učencev 207. Učiteljstvo: P. Ehrenfried Zupet (veroučitelj), P. Vindišar Viljem, P. Koprivec Inocencij, P. Hrovat Florentin (vodja), P. Otakar Aleš, P. Turk Efrem.

11.) Letno poročilo štirirazredne ljudske šole v Postojini. Število otrok 357. Za višji

razred oziroma oddelek je sposobnih 254 (= 71%), učiteljstvo: Thuma Janez (nadučitelj), Zakrajšek Francišek (veroučitelj), Josin Teodor, Dimnik Jakob, Primožič Števo, Praprotnik Ivana, Praprotnik Viktorija, Matanović Avgusta. S to šolo je združena tudi obrtnonadaljevalna šola, koja je obiskovalo 32 rokodelčičev. (Dalje prih.) J. D.

Slovenski koledarji. Da se odpomore jako čutni potrebi, izdaja je »Narodna Tiskarna« celo vrsto slovenskih koledarjev, kateri se odlikujejo takisto po skrbni sestavi, kakor po krasni tehnični izvršitvi. Ravno sedaj je izšel »Skladni koledar« za leto 1892., na katerega opozarjamo slovensko občinstvo, a tudi »Stenskega koledarja« in »Dijaškega koledarja« je še nekaj v zalogi.

Vestnik šolske družbe sv. Cirila in Metoda. V. Izdalo in založilo vodstvo. V Ljubljani Tiskarna Katoliška tiskarna. 1891 — Slavna družba sv. Cirila in Metoda je razposlala svoj vestnik za leto 1890. V njem nahajamo poročilo o VI. glavni skupščini v Kamniku, imenik podružnic, družbinsih pokroviteljev, sedanjega vodstva, nadzorništva, razsodništva ter seznam zavodov, katere vzdržuje družba. Knjižici so pridejana naznanila trgovcev, lekarjev knjižarjev itd. Družba je imela dohodkov nad 7.500 gl., stroškov pa okroglih 5.600 gl., ki se razdele na 6 zavodov, katere vzdržuje družba, dalje za šolstvo, za izdavanje knjig, za dijaške kuhinje itd. 7.500 gl. je lepa vsota, toda za ves narod, to si le priznamo, je pre majhna. Družba ima velevažno in prekoristno zadačo: reševati slovenske otroke raznarodovanja. Zato pač zasluži vsestransko podporo, vsi stanovi brez izjeme morajo pospeševati njeno delovanje. Dohodki se morajo podvojiti, potrojiti, da bodo družbeni uspehi povoljni. Naj mi gg. učitelji oprostite, ako rečem, da slovenski učitelji v celoti premalo žrtvujejo za družbo, ki je tolike važnosti za ves narod, pa tudi za učitelje slovenske. Tu ne pomagajo nobeni izgovori, niti tožba o slabih plačah. Dolžnost vsakega učitelja je, da žrtvuje vsako leto nekaj za družbo, ker pritrga si nekoliko lahko vsak, kjer si bodi. Učitelji moramo pokazati, da imamo razum in srce za svoj narod, da se veselimo njegovega napredka. In nasprotniki ki učiteljem tako radi očitajo brezbriznost in malomarnost v narodnih stvareh, morali bodo končno utihmili in ceniti učitelje. Sploh moramo učitelji pokazati več samostojnosti, več delavnosti. Zgraditi si moramo kmalu svoj »dom« in zato bode treba žrtvovati mnogo. Ta ideja mora vsakega pravega učitelja naučiti, žnjo se morajo kmalu resno pečati naša društva. Pomagal nam ne bode nihče, pomagat si moramo sami, da se dokopljemo naposled do veljave, do lepše bodočnosti in prave samostojnosti, ki nam gre po vsej pravici. Torej — naprej!

J.

Stežica v nebesa. Bukvice pridnim otrokom namesto podobic. Na svetlo dala in založila J. in Z.

Četrti natis. V Ljubljani, 1891. Tiskala »Katoliška Tiskarna«.

To je jako mična molitvena knjižica, katera je marsikomu še izza prvih natisov prav dobro znana. Za šolsko mladino je jako prikladen molitvenik prvič, ker je oblika jako majhna; drugič je knjižico prav cenó dobiti in tretjič je vsebina otroškemu umu najbolj primerna.

Dasi moram jako pohvaliti č. gg. založnika, da sta omenjeno knjižico zopet izdala, moram vendar grajati napako, da se pri novi izdaji niso popravili slovniški in drugi pogreški, katerih kar mrgoli po knjigi. Vedno se pridiguje in trobi, naj se dajo otrokom v roke le take knjige, ki se odlikujejo po čisti slovensčini. Tukaj je pa ravno v knjigi, ki je v prvi vrsti namenena »pridnim otrokom«, slovniških in drugih »kozlov« brez števila. Ne vem, ako bi mogel vse navesti; skušal bodem vendar vsaj največje zbrati ter jih podati cenj. čitateljem, da potem sami sodijo o zgoraj omenjeni knjigi in o moji trditvi. Nikakor pa ne nameravam s tem žaliti č. gg. izdavitelja, ki sta imela gotovo blag namen pri izdaji »Stežice«, temveč jih le opomniti, ako bi se kedaj prirejela peta izdaja, da popravita nedostatke, ki so v četrti izdaji.

Knjiga, ki se da otroku v roke, naj se gledé pisave ujema s šolskimi knjigami. Po naših šolskih knjigah se polglasni »e« pred »r«-om vedno izpušča, ker je pisava s polglasnim »e« zastarela. Največkrat se v tej knjižici greši proti izpuščanju polglasnega »e«. N. pr. serce in od te izpeljane besede (74krat), smert (mértve, umerjem, 24krat), beseda terpeti (terpljenje, 20krat), prvi (10krat), obrniti (6krat), kerv (s kervjo, 4krat), kerst (4krat), tergati, verzi, marternik (3krat), persi, zaperl (zapreti), deržati, zaniknost, germada, verniti (2krat), čern, terkati, gerd, stern, ternje, čerka.

Dalje je mnogo slabih, da celo nepravilnih besed, ki se dado z boljšimi, oziroma s pravilnimi nadomestiti. Take so: Glorijo gori vedno ženo namestu: Glorijo gori vedno pojo (str. 7. in 26.); žegnaj nam. blagoslovi (str. 11.); zadržati nam. vesti (str. 33.); narvikši nam. najvišji (str. 40.); povikševalo nam. poviševalo (str. 47.); vikšimi nam. višjimi (str. 49.); učenikov nam. učiteljev (str. 51.); altar nam. oltar (str. 75., 90., 91., 93., 95., 101., 103. itd.); zamogel nam. mogel (str. 92., 97., 200.); marternik nam. mučenik (str. 93.); pripuste nam. dovolijo (str. 120.); premorem nam. morem (str. 124.); zamorem nam. morem (str. 155., 174.); primiru nam. mirep (str. 150.); ni glasu od sebe dal nam. se ni oglasil (str. 150.); obnašanje nam. vedenje (str. 152., 205.); celo nam. vso (str. 165., 174., 188., 196., 201.); eden za družega nam. drug za družega (str. 184.); terpežili nam. trpinčili (str. 187.); martra nam. trpljenje (str. 191. 3krat); britka martra nam. sv. razpelo (str. 140., 197., 202.) (Konec prih.)